COFNODION

Dyddiad: Dydd Mercher, 19 Mehefin 2002

Amser: 9.00am tan 11.26am

Lleoliad: Ystafell Bwyllgora 2, Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Presennol: **Aelodau o'r Pwyllgor Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol**

Kirsty Williams **(Cadeirydd)**	Brycheiniog a Maesyfed
Geraint Davies	Rhondda
Jocelyn Davies	Dwyrian De Cymru
Brian Gibbons	Aberafan
Jane Hutt (Gweinidog)	Bro Morgannwg
Ann Jones (Cadeirydd Dros Dro – Eitem 4)	Dyffryn Clwyd
Dai Lloyd	Gorllewin De Cymru
Val Lloyd	Dwyrain Abertawe
David Melding	Canol De Cymru
Cynog Dafis	Canolbarth a Gorllewin Cymru

Swyddogion Yn Bresennol

Peter Lawler	Cangen Iechyd Teulu, Adran GIG Cymru
Ann Lloyd	Cyfarwyddwraig, GIG Cymru

Dr Jane Ludlow	Swyddfa’r Prif Swyddog Meddygol
Maria Michael	Arolygiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol, Cymru
Dr David Salter	Swyddfa’r Prif Swyddog Meddygol
Helen Thomas	Cyfarwyddwraig, Grwp Gofal Cymdeithasol
Ysgrifenyddiaeth:	
Peter Jones	Cwnsler i’r Pwyllgorau
Jane Westlake	Clerc y Pwyllgor

Eitem 1: Ymddiheuriadau ac Amnewidiadau

1.1 Derbyniwyd ymddiheuriadau gan Lynne Neagle a Rod Richards. Cymerodd Val Loyd le Lynne Neagle.

1.2 Atgoffwyd yr aelodau o'r gofyniad, o dan Reol Sefydlog 4.5, i ddatgan unrhyw fuddiannau cyn cymryd rhan yn y gweithrediadau. Gwnaed y datganiadau canlynol:

- Geraint Davies, fferyllydd ac aelod o Gyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Tâf;
- Brian Gibbons, ymarferydd meddygol cofrestredig ac mae ei wraig yn gweithio ym maes gofal cymdeithasol;
- Dai Lloyd, ymarferydd cyffredinol ac aelod o Gyngor Dinas a Sir Abertawe;
- Val Lloyd, aelod o Gyngor Dinas a Sir Abertawe; nyrs gofrestredig ac athrawes nyrsys.

Eitem 2: Adroddiad Misol y Gweinidog
Papur HSS-13-02(pp1, 1a ac 1b)

Dywedodd y Gweinidog wrth y Pwyllgor fod y Mesur Diwygio’r GIG a Phroffesiynau Gofal Iechyd wedi mynd drwy’r camau olaf yn y Senedd a bod disgwyl i Gydsyniad Brenhinol ddigwydd fis nesaf. Roedd gwelliant yn Nhy’r Arglwyddi a fyddai wedi gosod dyletswydd ar sefydliadau GIG i ddiogelu a hyrwyddo addysg, hyfforddiant ac ymchwil wedi’i dynnu’n ôl yn dilyn cyhoeddiad y byddai adolygiad ar y cyd yn cael ei gynnal yng Nghymru a Lloegr.

Gwnaeth y Gweinidog y pwyntiau canlynol mewn ymateb i gwestiynau ar yr adroddiad misol:

Rhan

1.1
- Roedd y cynnig i gadw gwasanaethau cymorth sy'n cael eu rhannu yn eu lleoliad presennol ar gyfer y ddwy neu dair blynedd cyntaf wedi'i groesawu gan y staff. Byddai gan Fyrddau Iechyd Lleol (BILl) gytundebau lefel gwasanaeth â'r darparwr gwasanaethau. Byddai grwpiau rhanddeiliaid defnyddwyr yn cymryd rhan wrth reoli gwasanaethau cymorth sy'n cael eu rhannu.

- Byddai'r Pwyllgor yn derbyn papur ar gostau ailstrwythuro ar 3 Gorffennaf. Roedd y Swyddfa Archwilio Genedlaethol yn monitro'r costau. Roedd Llywodraeth Cynulliad Cymru yn cadw mewn cysylltiad ag Unsain.

1.2
- Ni fyddai'r cynlluniau cyfalaf yn cael eu heffeithio gan yr ailstrwythuro a dylent fynd yn eu blaen fel y cynlluniwyd.

1.3.
- Yr ystod oed bresennol ar gyfer sgrinio'r fron oedd 50 i 65 oed. Roedd arian ychwanegol wedi'i ddyrannu i ehangu'r rhaglen a byddai adroddiad ar gynnydd yn cael ei gyflwyno flwyddyn nesaf.

2.2
- Nid oedd pwysau argyfwng wedi'u cyfyngu i'r gaeaf bellach.
- Roedd y Strategaeth Amserau Aros a'r camau i ostwng oedi wrth drosglwyddo gofal wedi cael effaith ar reoli pwysau argyfwng.
- Roedd y Strategaeth Amserau Aros wedi nodi targedau ar gyfer y flwyddyn;
- Roedd amrywiol fentrau ar waith i osgoi derbyniadau amhriodol, megis unedau asesu, y tîm gofal cyflym yn Ysbyty Athrofaol Cymru, ac yn Ysbyty Brenhinol Morgannwg roedd y gwasanaeth meddyg teulu y tu allan i oriau yn rhannu adeiladau â'r Uned Damweiniau ac Achosion Brys.

3.1
- Cadarnhaodd y Gweinidog fod yr Asiantaeth Diogelwch Cleifion Genedlaethol yn casglu gwybodaeth ar sail gyfrinachol. Yn ystod chwe mis cyntaf y cynllun peilot ystyriwyd bod 2% o'r achosion a gofnodwyd yn rhai difrifol.

4.5 • Roedd yr anhawster wrth recriwtio gweithwyr gofal cymdeithasol ar gyfer gwasanaethau diogelu plant yn broblem ledled Cymru. Roedd y Grwp Gorchwyl a Gorffen ar y Gweithlu Gofal Cymdeithasol yn mynd i'r afael â hyn ac roedd ffeiriau gyrfa a sioeau teithiol yn hyrwyddo gyrfaoedd ym maes gofal cymdeithasol.

5.2 • Bu nifer o adroddiadau ar ddarpariaeth gofal cartrefi preswyl a nyrsio, yn cynnwys adroddiad Rowntree. Roedd dadansoddiad yn cael ei gyflwyno i'r Grë p Strategaeth Gofal. Byddai copi o'r dadansoddiad ar gael i'r Pwyllgor.

O ran 2.2, dywedodd Brian Gibbons, Cadeirydd y Grë p Strategaeth Amserau Aros, bod projectau peilot yn cael eu prif ffrydio bellach.

Ar 4.5, dywedodd y Cadeirydd ei bod yn bwysig i'r Pwyllgor hyrwyddo gofal cymdeithasol fel gyrfa heriol sy'n rhoi boddhad ac i wrthwynebu'r ddelwedd anffafriol a bortreadir yn aml yn y cyfryngau.

Gweithredu

- Adroddiadau pellach ar ehangu Rhaglen Sgrinio'r Fron i'w cynnwys yn adroddiad misol y Gweinidog yn y flwyddyn newydd.
- Anfon copïau o'r dadansoddiad o'r adroddiadau ar gartrefi gofal preswyl a nyrsio i'r Pwyllgor.

Eitem 3: Mesur Diwygio'r GIG a Phroffesiynau Gofal Iechyd – Gorchymyn Drafft Arfaethedig: Rheoliadau'r Byrddau Iechyd Lleol (Swyddogaethau) 200[2]
Papur HSS-13-02(p2)

Dywedodd y Cadeirydd fod llefarwyr dros y pleidiau wedi cytuno y byddai cyfle, wrth drafod deddfwriaeth eilaidd, i aelodau wneud sylwadau cyffredinol a gofyn cwestiynau. Fodd bynnag, prin oedd y manylion yn y Gorchymyn drafft arfaethedig.

Gwerthfawrogodd y Gweinidog bryder y Cadeirydd ac aelodau eraill, ond roedd hi'n ceisio cymeradwyaeth y Pwyllgor ar gyfer defnyddio'r "ymagwedd swyddogaethau wedi'u heithrio", un a oedd wedi'i sefydlu'n dda. Roedd gwaith yn digwydd o hyd ar fanylion y cynllun, ond dylai fod ar gael ymhen rhai wythnosau. Byddai ymgynghoriad dros yr haf a byddai'r drafft terfynol yn mynd i'r Sesiwn Llawn yn yr Hydref.

Pwysleisiwyd wrth y Gweinidog bod y Pwyllgor wedi cytuno i graffu gorchmynion drafft arfaethedig cyn bod y Mesur yn derbyn Cydsyniad Brenhinol i osgoi'r angen am graffu llawn yn yr Hydref. Roedd y Pwyllgor wedi dymuno ac wedi disgwyl trafod manlion swyddogaethau BILl. Gan nad oedd unrhyw sylwedd bellach i'r Gorchymyn drafft arfaethedig cytunodd y Pwyllgor y dylai'r cadeirydd ysgrifennu at

y Dirprwy Lywydd, gan ofyn y dylai'r Gorchymyn drafft, pan fyddai'n cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Busnes yn yr Hydref o dan Rheol Sefydlog 22.5, gael ei gyfeirio yn ôl i'r Pwyllgor Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol.

Derbyniodd y Pwyllgor egwyddor yr "ymagwedd swyddogaeth wedi'u heithrio".

Gweithredu: dylid trafod y ffordd orau o ymdrin â hyn yng nghyfarfod nesaf llefarwyr y pleidiau.

Eitem 5: Cofnodion y Cyfarfod ar 29 Mai 2002
Papur HSS-12-02(min)

Gan bod y cyfarfod yn rhedeg o flaen amser cynigiodd y Cadeirydd gymryd y cofnodion a'r sylwadau ar bapurau i'w nodi.

Derbyniwyd y cofnodion ac nid oedd unrhyw faterion yn codi.

Ail Adroddiad Blynyddol Cynllun Partneriaeth y Sector Gwirfoddol
Papur HSS-13-02(p5)

Mewn ateb i gwestiynau dywedodd y Gweinidog:

- eu cyfrifoldeb hwy oedd lefel ariannu Awdurdodau Iechyd unigol.
- Byddai'n ysgrifennu at y Llywydd yngyn â hyrwyddo'r Ymgyrch Rhoi ymysg Aelodau'r Cynulliad a'u staff cynorthwyol.

Archwiliad Gofal Clinigol Cenedlaethol o Farwolaethau'n Gysylltiedig ag Epilepsi
Papur HSS-13-02(p6)

Cytunodd y Pwyllgor fod angen gwneud mwy i godi ymwybyddiaeth nad yw epilepsi yn gyflwr diniwed a bod angen gwneud mwy i atal marwolaethau diangen. Dylid ystyried paratoi cyflwyniad ar yr adroddiad i'r Pwyllgor.

Dywedodd y Gweinidog y byddai'n datblygu strategaeth epilepsi. Mewn ymateb i gwestiwn dywedodd fod swyddogion yn cael trafodaethau ar ariannu â'r sefydliad Epilepsi Cymru. Roedd sefydliadau eraill, er enghraifft yng Ngwent a'r Gogledd, yn darparu cefnogaeth i'r rhai sy'n dioddef o epilepsi.

Defnyddio Teclynnau Untro mewn llawdriniaethau Tonsilectomi ac Adenoidectomi o fewn GIG Cymru.
Papur HSS-13-02(p7)

Dywedodd Dr Salter fod trafodaethau yn parhau â phroffesiynau ac asiantaethau a oedd yn edrych ar

opsiynau i alluogi i wasanaethau llawdriniaeth llawn ail gychwyn. Roedd gweithgynhyrchwyr yn gweithio i wella teclynnau untro a gobeithiwyd y byddent ar gael ymhen pedwar i chwe mis. Yn y cyfamser gallai llawfeddygon ddefnyddio'r teclynnau untro a oedd ar gael ar hyn o bryd os oeddent yn gyfforddus â hwy. Gellid defnyddio teclynnau nad ydynt yn rhai untro ar sail un defnydd yn unig mewn achosion o argyfwng.

Diwygiadau Strwythurol ar gyfer y GIG yng Nghymru: Sefydlu Comisiynu Gwasanaeth Iechyd Arbenigol Cryfach yng Nghymru
Papur HSS-13-02(p8)

Mewn ymateb i gwestiwn am gyfansoddiad y Bwrdd Ymgynghorol, dywedodd y Gweinidog y byddai cyfle ar gyfer craffu a thrafod ymhellach yng nghyd-destun ei hadroddiad misol nesaf.

Arweiniad Statudol ar Godi Tâl am Ofal yn y Cartref
Papur HSS-13-02(p9)

Cytunodd y Gweinidog i ysgrifennu at aelodau ynglyn â pha un a oedd yr arweiniad statudol wedi bwriadu y dylid cynnwys costau heblaw'r rhai ar gyfer gwasanaethau penodol i ddefnyddwyr fel rhan o "ddarparu'r gwasanaeth".

Adroddiad y Pwyllgor Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol ar ei Ystyriaeth o Fesur Drafft GIG (Cymru)
Papur HSS-13-02(p10)

Cymeradwywyd yr adroddiad

Gweithredu:

- Y Gweinidog i ysgrifennu at y Llywydd ynglyn â hyrwyddo'r Ymgyrch Rhoi ymysg Aelodau'r Cynulliad a'u staff cynorthwyol.
- Dylid ystyried trefnu cyflwyniad ar Epilepsi.
- Dylid darparu gwybodaeth bellach am y cynigion ar gyfer Comisiwn Iechyd Cymru (Gwasanaethau Arbenigol) i'w darparu yn yr adroddiad misol nesaf.
- Y Gweinidog i ysgrifennu at aelodau ynglí n â'r arweiniad statudol ar godi tâl am ofal yn y cartref.
- Anfon Adroddiad y Pwyllgor ar Fesur GIG (Cymru) at y Gweinidog, anfon copi at Bwyllgor Dethol Ty'r Cyffredin ar Faterion Cymreig a'i gyflwyno.

Ar y cam hwn bu'n rhaid i'r Cadeirydd, a oedd anhwylus, adael y Pwyllgor. Etholwyd Ann Jones fel Cadeirydd dros dro.

Eitem 4 - Adolygiad Gwasanaethau i Blant ag Anghenion Iechyd Arbennig

Papur HSS-13-02(p3)

Croesawodd y Cadeirydd Cynog Dafis o'r Pwyllgor Addysg a Dysgu Gydol Oes a oedd yn ymuno â'r Pwyllgor ar gyfer yr eitem. Roedd Gwenda Thomas, Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraeth Leol a Thai, wedi anfon ei hymddiheuriadau.

Atgoffodd y Cadeirydd yr aelodau fod hwn yn barhad o'r drafodaeth ar 15 Mai pan oeddent wedi dechrau ystyried y dystiolaeth ysgrifenedig a llafar a oedd wedi'i chyflwyno, ynghyd ag adolygiad o'r deunydd darllen ar y pwnc. Y papur pwyllgor (HSS-13-02(p3)) oedd yr un papur â'r un a oedd ganddynt ym mis Mai. Nododd yr wyth agwedd allweddol ar wasanaeth yr oedd yr adolygiad yn mynd i'r afael â hwy. Yn y cyfarfod diwethaf roedd y Pwyllgor wedi trafod y pedair gyntaf.

4. Argaeledd gofal a thriniaeth.

Dywedodd Cynog Dafis nad oedd modd iddo fynychu'r drafodaeth ddiwethaf, ac awgrymodd mewn cysylltiad ag agwedd allweddol rhif 4, y dylai adroddiad y Pwyllgor drafod y posibilrwydd ar gyfer hyfforddi lleferydd a iaith cyflymach ar gyfer pobl â chymwysterau perthnasol ac ymagweddau hyblyg eraill i fynd i'r afael â'r diffyg presennol.

Wrth ystyried agweddau allweddol pump i wyth gwnaeth yr aelod y pwyntiau canlynol.

5. Cefnogaeth i deuluoedd a gofalwyr eraill

- Roedd darpariaeth gofal seibiant yn ddarniog, ond roedd yn gwella. Roedd Strategaeth y Gofalwyr yn cyfrannu at y gwelliant.
- Roedd problemau wrth gydlynu amseru ar gyfer teuluoedd oedd â mwy nag un plentyn a oedd angen seibiant.
- Roedd yn anodd i rieni â phlant o dan bump oed â phroblemau difrifol gael mynediad i ofal seibiant neu ofal plant.
- Roedd angen i wasanaethau fod ar gael yn ehangach, yn cynnwys lleoliad dysgu a gofalu 24 awr, pa un ai y'u derbyniwyd gartref neu yn yr ysgol.
- Dylai seibiant fod ar gael am gyfnodau byr, ee awr neu ddwy, yn ogystal â chyfnodau hwy.
- Roedd plant yn elwa o barhad staffio a gofalwyr.

6. Cyfarpar ac anghenion gwasanaethau cymdeithasol eraill

- Roedd angen cydlynu cyflenwad cyfarpar rhwng y gwahanol asiantaethau a defnyddio ymagweddau hyblyg megis cronni arian a chomisiynu arwain i'r fantais eithaf.
- Roedd aelodau oedd yn ymgymryd ag ymweliadau wedi clywed am broblemau a rhwystredigaethau, er enghraifft roedd car wedi'i ddarparu, ond nid oedd arian ar gael ar gyfer y sedd car arbennig yr oedd ei hangen ar y plentyn.
- Dylid monitro'r defnydd o gyfarpar ac ailgylchu unrhyw beth nad oedd ei angen mwyach.

- Mae angen mwy nag un gadair olwyn ar rai plant ar gyfer swyddogaethau gwahanol, ac mae angen addasu cyson ar gadeiriau olwyn wrth i blant dyfu.
- Yn aml roedd amserau aros hir ar gyfer cadeiriau olwyn ac roedd angen archwilio'r rhesymau dros hyn.
- Nid oedd y broses o wneud cais am grantiau cyfleusterau i'r anabl ar gyfer addasiadau i dai yn gyfeillgar i'r defnyddiwr. Mewn rhai achosion roedd angen gwaith sylweddol ac roedd yn cymryd gormod o amser.
- Roedd achos dros ystyried a ddylai rhieni orfod cyfrannu at gost addasiadau, yn enwedig gan fod gofal yn y cartref yn llawer yn rhatach na gofal mewn sefydliad.
- Roedd rhai rhieni wedi dweud bod y gost o brynu cyfarpar yn uchel, a hynny yn ddiangen.

7. Plant ag anghenion addysgol arbennig.

- Roedd rhai rhieni wedi cael anawsterau wrth sicrhau lle mewn ysgol arbennig i'w plant a theimlasant fod y Gwasanaethau Cymdeithasol yn rhwystrol. Mewn rhai achosion roedd yn rhaid i rieni wneud cais yn flynyddol am arian am le, ac roedd hyn yn peri tyndra.
- Dylai fod gan y rhieni a'r plentyn y dewis rhwng addysg arbennig ac addysg prif ffrwd.
- Byddai addysg prif ffrwd yn well ar gyfer y mwyafrif o blant, ond nid dyma'r addysg fwyaf priodol i bawb ac roedd yn bwysig bod cydbwysedd o ran y ddarpariaeth.
- Roedd gan y gwasanaeth nyrsio ysgol rôl allweddol, a dylid annog nyrsys ysgol i gael cymhwyster pediatrig.

8. Arfer Dda

- Roedd y Pwyllgor wedi derbyn tystiolaeth bod nifer o enghreifftiau o arfer dda.
- Gwnaethpwyd argraff dda ar aelodau gan yr hyn a welsant ar eu hymweliadau â chynlluniau sector gwirfoddol a'r hyn oedd wedi'i gyflawni. Roedd ansawdd yr adeiladau yn arbennig yn uchel.
- Darparodd y cynlluniau sector gwirfoddol hyn ffocws gweledol ac roeddent yn gallu darparu gwybodaeth a chefnogaeth i deuluoedd a gofalwyr.
- Roedd ariannu ar gyfer projectau sector gwirfoddol yn ansefydlog ac yn aml gwirfoddolwr rhan amser oedd yn gorfod nodi ffynonellau ariannu a pharatoi ceisiadau.
- Roedd sefydliadau bach a oedd wedi'u harwain gan rieni yn dangos eu bod yn gallu darparu gwasanaethau cyhyd â'u bod yn derbyn arian digonol.
- Gallai asiantaethau statudol ddysgu llawer o'r sector gwirfoddol, o sefydliadau megis Coleg Elidir, yn Rhandirmwyn, Sir Gaerfyrddin.
- Dywedodd y Gweinidog fod angen gwerthuso arfer da, ei feincnodi a'i rannu. Gellid cyflawni hyn drwy Fframwaith Gwasanaeth Cenedlaethol y Plant a oedd yn cael ei ddatblygu. Yr allwedd i lwyddiant fyddai croesawu amrywiaeth, ond annog cynllunio a gweithio ar y cyd rhwng asiantaethau.
- Awgrymwyd y gallai adroddiad y Pwyllgor gynnwys enghreifftiau o arfer da.

Gorffennodd y cyfarfod am 11.36am.